

Gemeente Utrecht

Utrechtse Soortenlijst

Uitwerking Groenstructuurplan t.b.v. Utrechtse soorten

Steenbreekvaren op grachtmuur

16 februari 2018

Kenmerk

Versie 1.0

Colofon

uitgave

Ontwikkelorganisatie Ruimte
Gemeente Utrecht
030 – 286 00 00
info@utrecht.nl

in opdracht van

Ontwikkelorganisatie Ruimte
Gemeente Utrecht

internet

www.utrecht.nl

rapportage

vastgesteld door B&W op **PM**
vastgesteld door de gemeenteraad op **PM**

informatie

milieu@utrecht.nl
14030

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Samenvatting	4
Inleiding	5
Biodiversiteitsbeleid in Utrecht	6
Biodiversiteit in de stad	6
Het Utrechtse biodiversiteitsbeleid tot 2017	6
Wijziging in wetgeving	7
Wet natuurbescherming, Omgevingswet en de Utrechtse uitvoering	7
De Utrechtse soortenlijst	8
Tabel 1: Utrechtse soortenlijst	10
Uitvoering van de Utrechtse soortenlijst	12
Gevolgen voor beheer	12
Gevolgen voor ruimtelijke ontwikkeling	13
Vervolg	14
Natuurwaardenkaart	14
Evaluatie soortenlijst	14
Bijlage 1	15
Samenstelling Utrechtse soortenlijst	15
Bijlage 2	18
Soorten die beschermd zijn onder de Wnb en voorkomen in Utrecht	18

Samenvatting

- **De Utrechtse soortenlijst maakt het mogelijk om kenmerkende en waardevolle Utrechtse plant- en diersoorten te behouden en te stimuleren.** Onder de nieuwe Wet natuurbescherming hebben meerdere soorten die onder de voormalige Flora- en Faunawet beschermd waren hun bescherming verloren, waaronder muurplanten, orchideeën en soorten van onze bloemrijke hooilanden. Met de Utrechtse soortenlijst repareren we dit. De Utrechtse soortenlijst bevat 64 soorten: vijf vogelsoorten, drie vissoorten, zes soorten wilde bijen, veertig plantensoorten en tien paddenstoelsoorten.
- **De Utrechtse soortenlijst zorgt voor continuïteit in het behoud en stimuleren van plant- en diersoorten.** In de praktijk is jarenlang rekening gehouden met de aanwezigheid van muurplanten op kade- en werfmuren. In ons beheer houden we al decennia rekening met orchideeën en bloemrijke kruiden in de Utrechtse hooilanden. Bij werkzaamheden wordt pas gemaaid na zaadzetting van deze soorten of worden de groeiplaatsen gemarkeerd en ontzien. Zes soorten wilde bijen zijn extra opgenomen met de zes plantensoorten waarop ze vliegen (naar aanleiding van schriftelijke vragen SV 2015/ 54). De aanwezigheid van wilde bijen in onze stad zijn essentieel voor de bestuiving van vele bloemen en (fruit-)bomen, en daarmee voor onze biodiversiteit. Door deze soorten op te nemen in de Utrechtse soortenlijst wordt in één overzicht helder voor welke plant- en diersoorten de gemeente Utrecht zich actief inspant.
- **In het geactualiseerde Groenstructuurplan (maart 2018) staat benoemd dat we een hoge kwaliteit in onze groenstructuur nastreven. De Utrechtse soortenlijst is een vertaling van de ecologische component in onze groenkwaliteit.** Met het formuleren van de biodiversiteitsdoelstellingen wordt het mogelijk om meerdere partijen te laten bijdragen aan het behalen van deze groene kwaliteit. Zo worden de gemeentelijke ecologische beleidsdoelen eenduidig benoemd bij gebiedsontwikkelingen, evenementen of bij beheerplannen van de gemeente of externen.
- **De Utrechtse soortenlijst is afgestemd met met natuur- en milieugroepen en deskundigen.** Zij onderschrijven het belang van een biodiversiteitsbeleid dat breder gaat dan de wettelijk beschermde soorten en hebben suggesties gedaan voor het toevoegen van enkele in Utrecht aanwezige soorten (planten, dieren en paddenstoelen) die van nationaal belang zijn.
- **De Utrechtse soortenlijst vormt de basis voor de natuurwaardenkaart.** De kaart wordt in 2018 opgesteld (Meerjaren Groen Programma 2018). Deze zal alle leefgebieden van de door de Wet natuurbescherming beschermde plant- en diersoorten tonen in de gemeente Utrecht. Daarnaast zullen ook de soorten van de Utrechtse soortenlijst op deze kaart getoond worden.
- **Met de Utrechtse soortenlijst wordt de bescherming van de in deze nota aangewezen soorten bij ruimtelijke ontwikkeling en beheer vastgelegd, door middel van opname in de omgevingsvisie en in de gedragscode.** Toevoeging van het soortenbeleid aan de Omgevingsvisie Utrecht zorgt ervoor dat bescherming van deze planten en dieren één van de aspecten is die wordt meegenomen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Met de stappen 1. Onderzoek, 2. Alternatieven, 3. Mitigeren, 4. Compenseren, 5. Expliciete keuze, wordt voorkomen dat Utrechtse soorten uit onze stad verdwijnen, terwijl gebiedsontwikkeling mogelijk blijft.

Inleiding

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Onder deze nieuwe natuurwetgeving heeft een aantal soorten dat in de Flora- en faunawet nog beschermd was geen beschermde status meer. Het gaat hierbij onder meer om muurvarens (o.a. tongvaren en steenbreekvaren) en orchideeën (o.a. brede wespenorchis en rietorchis). Dit zijn karakteristieke soorten, waarvoor de gemeente Utrecht en de vele vrijwilligers van natuur- en milieclubs in Utrecht zich jaren hebben ingezet. De gemeente Utrecht heeft in het Groenstructuurplan (actualisatie 2018) vastgelegd dat zij de investering voor het beschermen en stimuleren van deze soorten voor en tijdens de Flora- en faunawet wil behouden. Deze soortenlijst is daar een uitwerking van.

Naast de voorheen beschermde soorten, zijn er soorten die nooit een wettelijke beschermingsstatus hebben genoten, maar die belangrijk zijn voor Utrecht en waar Utrecht actief beleid op voert (bijv. wilde bijensoorten). Deze soorten en de jarenlange inzet voor deze soorten door vrijwilligers en door gemeentelijk beheer verdienen ook bescherming. Tot slot zijn er in Utrecht voorkomende soorten die van nationaal belang zijn, deze zijn (op voordracht van natuur- en milieugroepen en deskundigen) aan de Utrechtse soortenlijst toegevoegd.

De Utrechtse soortenlijst voorziet in de bescherming van deze drie groepen soorten bij werkzaamheden in opdracht van de gemeente en via de omgevingsvisie. Het beschermen van deze soorten en hun leefmilieus draagt bij aan het behoud van de biodiversiteit in Utrecht en past in de ambitie van gezond stedelijk leven.

Door vaststelling van de Utrechtse soortenlijst zal er niet veel veranderen in het beheer van gemeentelijk groen. Het beheer is namelijk al ingericht op deze soorten. De vaststelling zorgt er enkel voor dat deze huidige praktijk doorgezet wordt en dat deze soorten daarmee ook in de toekomst beschermd blijven. Daarnaast bereiden we ons met het vaststellen van de Utrechtse soortenlijst voor op de komst van de Omgevingswet. De Utrechtse soortenlijst past in de ontwikkeling waarin gemeenten meer verantwoordelijkheid krijgen rondom het vaststellen van regels voor de leefomgeving. De Utrechtse soortenlijst wordt opgenomen in de Omgevingsvisie Utrecht.

Biodiversiteitsbeleid in Utrecht

Biodiversiteit in de stad

Planten en dieren dragen bij aan een stad die in balans is en aan gezond stedelijk leven. Deze biodiversiteit zorgt voor de productie van zuurstof, vastlegging van CO₂, binding van fijnstof uit de lucht, afbraak van dode dieren en planten, bestuiving van bloemen, waterzuivering en het beheersen van plagen. Biodiversiteit betekent voor de mens voedsel, bouw materiaal, brandstof (hout) en grondstoffen voor kleding (zoals katoen) en medicijnen. We noemen dit ecosysteemdiensten. Een groene stad draagt bij aan stressverlaging en daarmee aan het welzijn van onze bewoners (bron WHO: <http://www.who.int/sustainable-development/cities/health-risks/urban-green-space/en/>).

Het Utrechtse biodiversiteitsbeleid tot 2017

De gemeente Utrecht is altijd al actief met het beschermen en stimuleren van de Utrechtse stadsnatuur. Dit heeft bijvoorbeeld geresulteerd in een specifiek mairegime met twee keer maaien, ter bevordering van bloemrijke kruiden en vlinders en een aanpak om zo zorgvuldig mogelijk met onze muurvarens om te gaan tijdens de restauratie van de werven. Daarnaast werkten we in de jaren '90 met leefgebieden met zes doelsoorten (icarusblauwtje, kamsalamander, boomklever, bermpje, hermelijn en de rietzanger).

In 2002 werden de Europese Vogelrichtlijn (1979) en Habitatrichtlijn (1992) vertaald in Nederlandse wetgeving middels de Flora- en faunawet. In deze wet waren de soorten benoemd die in de Europese richtlijnen en als nationale soorten zijn opgenomen. De egel was daarmee net zo zwaar beschermd als de bever. Hier is differentiatie in aangebracht door soorten in verschillende categorieën in te delen. Onder de Flora- en faunawet waren soorten in Tabel 1 licht beschermd (geen ontheffing noodzakelijk), soorten in Tabel 2 beschermd onder voorwaarden (soms ontheffing noodzakelijk) en soorten in Tabel 3 zwaar beschermd (altijd ontheffing noodzakelijk). Het opstellen van een Utrechtse gedragscode voorkwam dat we voor alle Tabel 2-soorten ontheffing moesten aanvragen voor ons dagelijks beheer. Ondertussen was de Flora- en faunawet sturend geworden voor het Utrechtse biodiversiteitsbeleid. Deze wet is per 1 januari 2017 vervangen door de Wet natuurbescherming.

Wijziging in wetgeving

Wet natuurbescherming, Omgevingswet en de Utrechtse uitvoering

Bij de invoering van de Wet natuurbescherming¹ (Wnb) op 1 januari 2017 is de lijst van beschermde soorten herzien ten opzichte van de Flora- en faunawet (Ffw) uit 2002. Een aantal soorten waar Utrecht zich al sinds de vorige eeuw voor inspant, valt nu buiten de beschermingslijsten.

De gemeenteraad heeft de provincie gevraagd (2016/Motie 220) om deze soorten alsnog te beschermen. De provincie heeft deze soorten echter niet toegevoegd aan de lijst met "icoonsoorten". Dit zijn soorten die speciale aandacht krijgen door middel van actieve beschermingsmaatregelen.

De Wet natuurbescherming geeft gemeenten geen bevoegdheid om soorten te beschermen door verbodsbepalingen te stellen. Dat betekent niet dat de gemeente geen eigen beleid mag opstellen en uitvoeren. Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet, kan de gemeente het soortenbeleid opnemen in de Omgevingsvisie Utrecht. De uitvoering van de visie gebeurt via de omgevingsvergunning om te mogen afwijken van bestemmingsplannen of door bij een nieuw bestemmingsplan de verbrede reikwijdte toe te passen². Op deze manieren kan de gemeente een aantal plant- en diersoorten beschermen via de omgevingsvisie, naast bescherming via het ruimtelijke ordeningsspoor.

De Wet natuurbescherming gaat te zijner tijd op in de Omgevingswet. Met het vaststellen van deze nota gaat de Utrechtse soortenlijst alvast op in de Omgevingsvisie Utrecht.

Afbeelding 1: Steenbreekvaren in de muur bij de Nieuwe kade

¹ De Flora- en faunawet uit 2002 is per 1 januari 2017 opgegaan in de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze nieuwe wet regelt, net als de Flora- en faunawet, de bescherming van dier- en plantensoorten.

² Vooruitlopend op de Omgevingswet is het mogelijk om op basis van de Crisis en Herstelwet af te wijken van de wettelijke regels bij bestemmingsplannen. Dit gaat onder de noemer "experiment Verbrede Reikwijdte Bestemmingsplannen". De gemeente Utrecht is een van de pilotgemeenten die deelneemt.

De Utrechtse soortenlijst

De Utrechtse soortenlijst maakt het mogelijk om kenmerkende en waardevolle Utrechtse plant- en diersoorten te behouden en stimuleren. Hieronder vallen meerdere soorten die onder de voormalige Flora- en faunawet beschermd waren. De soorten van de Utrechtse soortenlijst genieten nu – op landelijk en provinciaal niveau – geen beschermde status (meer). Het zijn echter soorten die essentiële ecosysteemdiensten vervullen en bijdragen aan de beleving (en het unieke karakter) van Utrecht. Hierbij valt te denken aan de varens en andere muurplanten op onze kademuren die bijdragen aan de beleving van de binnenstad en onderdeel vormen van ons erfgoed. De orchideeën in bermen, hooilanden en bossen die tijdens de bloei een hoge belevingswaarde hebben en indicator zijn voor een gezond en stabiel ecosysteem. Deze soorten verdienen onze bijzondere aandacht omdat ze bijdragen aan een gezonde stad. Zonder bescherming lopen we het risico dat deze soorten uit onze stad verdwijnen. Daarom worden deze soorten in Utrecht nu beschermd door middel van de Utrechtse soortenlijst.

De Utrechtse soortenlijst (zie tabel 1) bevat 64 soorten: vijf vogelsoorten, drie vissoorten, zes soorten wilde bijen, veertig plantensoorten en tien paddenstoelsoorten. Deze soorten voldoen aan een (of meer) van onderstaande criteria:

1. De soort was voorheen beschermd onder de flora- en faunawet en heeft natuurlijk leefgebied in Utrecht (niet uitgezaaid, aangeplant of uitgezet)

In Utrecht komen 39 plant- en diersoorten voor die voorheen beschermd waren onder de Flora- en faunawet en dat nu niet meer zijn in de Wet natuurbescherming (zie tabel 2 in bijlage 1). Om het beleid van de afgelopen decennia voort te kunnen zetten, worden 33 van deze soorten³ voortaan beschermd door middel van de Utrechtse soortenlijst. Onder de Wet natuurbescherming zijn deze soorten, waaronder muurplanten (zes soorten), orchideeën (zeven soorten) en soorten van onze bloemrijke hooilanden en bermen (negentien soorten⁴), niet meer beschermd. Met de Utrechtse soortenlijst repareren we dit.

2. De gemeente Utrecht heeft in de afgelopen jaren veel inspanning gepleegd om de soort te beschermen en bevorderen

Naast de muurplanten, orchideeën en soorten van bloemrijke hooilanden en bermen die hierboven al genoemd zijn, vallen onder dit criterium de wilde bijen (zes soorten) met hun nectarplanten (twaalf soorten⁵) die als speerpunt zijn geformuleerd in het wilde bijenproject (Groene Web 2016). Ook een aantal van de paddenstoelsoorten die door de MAGIE-vergadering aangedragen zijn (zie volgende punt) krijgen reeds (waar nodig) speciale aandacht in ons beheer. Zie ook tabel 3 in bijlage 1.

3. De soort is aangedragen door natuur- en milieugroepen (MAGIE-overleg), en is van nationaal belang (nationaal zeer zeldzaam of toont sterke achteruitgang op nationaal niveau).

De conceptlijst is besproken in een thema bijeenkomst met de natuur- en milieugroepen (MAGIE-overleg). Daarin werden vijf vogelsoorten en vier plantensoorten genoemd die op nationaal niveau

³ Een aantal van de voormalige beschermde soorten zijn niet aan de lijst met Utrechtse soorten toegevoegd omdat ze geen natuurlijk leefgebied hebben in de stad, of in de directe omgeving van de stad. Het gaat hierbij om plantensoorten die in de stad zijn uitgezaaid en weer verdwijnen na een of enkele jaren en om de wijngaardslak die is uitgezet in de botanische tuin in de binnenstad.

⁴ Waaronder het merendeel van de orchideeën

⁵ Waaronder zes voormalig beschermde soorten

onze bijzondere aandacht verdienen. Net als tien paddenstoelen die van nationale belang zijn en een kroon zijn op het jarenlange stabiele beheer van onze bermen. De genoemde soorten zijn opgenomen in de Utrechtse soortenlijst (zie ook tabel 3 in bijlage 1). Voor de bescherming van deze soorten is geen verandering in het beheer nodig, aangezien deze soorten nu reeds voorkomen in gemeentelijk groen (o.a in parken, riet en bermen). Het opnemen van deze soorten in de Utrechtse soortenlijst zorgt er echter wel voor dat deze soorten beter beschermd zijn tegen veranderingen in hun leefgebied (door ev. toekomstige wijzigingen van beheer of door ruimtelijke ontwikkeling)

In Utrecht komen daarnaast 95 planten en dieren voor die onder de Wet natuurbescherming beschermd zijn. Deze zijn in bijlage 2 (tabel 4), weergegeven zodat het totaaloverzicht van in Utrecht beschermde of beleidsmatig relevante soorten in één document te vinden is. Van deze 95 beschermde soorten zijn 22 soorten door middel van een provinciale verordening vrijgesteld van de Wet natuurbescherming. Ook voor deze soorten blijven we ons inspannen bij inrichting en beheer van onze stad.

Afbeelding 2: Rietorchis

Afbeelding 3: Grote klokjesbij

Tabel 1: Utrechtse soortenlijst

Leeswijzer: In onderstaande tabel staan alle 64 soorten die opgenomen zijn in de **Utrechtse soortenlijst (1^e kolom)**. Met de donkergroene arcering (kolom 2 t/m 4) wordt weergegeven op basis van welke criteria (een of meer, zie ook voorgaande paragraaf) een soort in de Utrechtse soortenlijst is opgenomen. Deze criteria zijn:

1. **Voormalig beschermd (2^e kolom)** : De groene arcering in deze kolom geeft aan dat de soort onder de Flora- en faunawet beschermd was, maar onder de wet natuurbescherming niet meer (zie ook tabel 2 in bijlage 1).
2. **Afgelopen jaren veel inspanning voor soort (3^e kolom)** : De groene arcering in deze kolom geeft aan dat de gemeente Utrecht al jaren veel inspanning pleegt om de soort te beschermen en te bevorderen (zie ook tabel 3 in bijlage 1).
3. **Nationaal belang (MAGIE) (4^e kolom)** : De groene arcering in deze kolom geeft aan dat de soort is aangedragen door natuur- en milieugroepen (MAGIE-overleg) en van nationaal belang is, omdat de soort nationaal zeer zeldzaam is of sterke achteruitgang toont op nationaal niveau (zie ook tabel 3 in bijlage 1).

Soort	Criteria voor opname in Utrechtse soortenlijst		
	Voormalig beschermd	Afgelopen jaren veel inspanning voor soort	Nationaal belang (MAGIE)
Vogels⁶			
blauwborst	Nog steeds beschermd, maar nest niet jaarrond		
kleine karekiet	Nog steeds beschermd, maar nest niet jaarrond		
merel	Nog steeds beschermd, maar nest niet jaarrond		
roerdomp	Nog steeds beschermd, maar nest niet jaarrond		
tjiftjaf	Nog steeds beschermd, maar nest niet jaarrond		
Vissen			
bittervoorn			
kleine modderkruiper			
rivierdonderpad			
Wilde bijen			
gewone slobkousbij			
grote klokjesbij			
kattenstaartbij			
klokjesdikpootbij			
lathyrusbij			
resedamaskerbij			
Planten			
aardaker			
akkerklokje		Nectarplant wilde bij	
bijenorchis		Orchidee	
brede lathyrus		Nectarplant wilde bij	
brede wespenorchis		Orchidee	
distelbremraap			

⁶ Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels zijn onder de Wnb (en waren onder de Ffw) beschermd, en in gebruik zijnde nesten zijn altijd beschermd tijdens het broedseizoen. Voor sommige vogelsoorten geldt echter dat het nest ook buiten het broedseizoen beschermd is. In deze lijst zijn enkele Utrechtse vogelsoorten zonder buiten het broedseizoen beschermde nesten opgenomen.

dotterbloem			
fijn venushaar			
gele helmblom		Muurplant	
grasklokje		Nectarplant wilde bij	
grote kaardenbol			
grote kattenstaart		Nectarplant wilde bij	
grote keverorchis		Orchidee	
grote wederik		Nectarplant wilde bij	
hondskruid		Orchidee	
klein glaskruid		Muurplant	
kruisbladgentiaan			
maretak			
moeraswespenorchis		Orchidee	
prachtklokje		Nectarplant wilde bij	
rapunzelklokje		Nectarplant wilde bij	
rietorchis		Orchidee	
ruig klokje		Nectarplant wilde bij	
slanke sleutelbloem			
steenbreekvaren		Muurplant	
stengelloze sleutelbloem			
stengelomvattend havikskruid		Muurplant	
tongvaren		Muurplant	
veldlathyrus		Nectarplant wilde bij	
veldsalie			
vleeskleurige orchis		Orchidee	
waterdrieblad			
wilde marjolein			
wilde reseda		Nectarplant wilde bij	
winterheliotroop			
wouw		Nectarplant wilde bij	
zomerklokje		Nectarplant wilde bij	
zwanenbloem			
zwartblauwe rapunzel			
zwartsteel		Muurplant	
Paddenstoelen			
franjeamaniet			
goudporieboleet			
grauwe wasplaat			
honinggordijnzwam			
iepenbuisjeszwam			
oranje oesterzwam			
populierrussula			
robijnboleet			
ruige melkzwam			
witte galgordijnzwam			

Uitvoering van de Utrechtse soortenlijst

We blijven het beheer van ons openbaar groen, onze wateren, werven en gebouwen op de zelfde manier uitvoeren als onder het regime van de Flora- en faunawet. We stimuleren biodiversiteit in ontwikkelingsprojecten. Hierbij vragen we aandacht voor zowel de wettelijk beschermde soorten als de soorten van de Utrechtse soortenlijst. In gemeentelijke projecten houden we ons aan ons eigen beleid. We blijven bij ruimtelijke opgaves doelstellingen formuleren voor Utrechtse soorten, naast de doelstellingen voor de beschermde soorten van de Wet natuurbescherming. Door het opnemen van de soorten in de Omgevingsvisie worden de Utrechtse soorten meegenomen bij ruimtelijke ontwikkeling en gelden als kader bij bestemmingsplannen en projectbesluiten. Zo worden de Utrechtse soorten optimaal beschermd.

Gevolgen voor beheer

Met het vaststellen van de Utrechtse soortenlijst blijven we in beheer en onderhoud rekening houden met beschermde en beleidssoorten conform de richtlijnen van de leidraad horende bij de gedragscode (zie raadsbrief Gedragscode wet Natuurbeheer d.d. 17 november 2017). Dit is passend binnen het huidige beheerbudget. De soorten uit de Utrechtse soortenlijst worden hiertoe opgenomen in de gedragscode (in tabel 2 van de 'Leidraad voor het zorgvuldig handelen bij beheer en onderhoud in de gemeente Utrecht').

Afbeelding 4: Tongvaren in straatput

Gevolgen voor ruimtelijke ontwikkeling

Door toevoeging van het soortenbeleid aan de Omgevingsvisie Utrecht geven we aan dat bescherming van deze planten en dieren één van de aspecten is die moet worden meegenomen bij ruimtelijke ontwikkelingen. De omgevingsvisie geldt immers als kader voor bestemmingsplannen en projectbesluiten. Dit betekent dat we bij toetsing van vergunningen uitgaan van de werkwijze als voor de invoering van de Wet natuurbescherming.

Bij een gebiedsontwikkeling moet onderzocht worden of er beschermde soorten onder de Wet natuurbescherming aanwezig zijn middels een quick scan. Het toevoegen van de Utrechtse soorten vormt geen verhoging van deze onderzoeksinspanning omdat via de natuurwaardekaarten deze informatie ook beschikbaar wordt gemaakt.

Als er beschermde of Utrechtse soorten in het projectgebied aanwezig zijn zal worden beoordeeld of de soorten nadelige gevolgen van de ontwikkeling ondervinden. Bij mogelijke nadelige gevolgen, wordt gekeken of de ontwikkeling op een andere manier kan worden uitgevoerd zodat nadelige gevolgen worden voorkomen of geminimaliseerd. Als deze nadelige gevolgen niet te voorkomen zijn dient het leefgebied gecompenseerd te worden zo dicht mogelijk bij het projectgebied, of wanneer dit niet mogelijk is op een alternatieve locatie binnen de gemeente. Als het leefgebied van een Utrechtse soort niet op korte termijn te compenseren valt zal dit expliciet aan het college worden voorgelegd. De verwachting is dat dit alleen het geval is in enkele oude bomenlanen waarin voor Nederland zeldzame paddenstoelen groeien.

Met de stappen 1. Onderzoek, 2. Alternatieven, 3. Mitigeren, 4. Compenseren, 5. Expliciete keuze, wordt voorkomen dat Utrechtse soorten uit onze stad verdwijnen, terwijl gebiedsontwikkelingen mogelijk blijven. De resultaten van het onderzoek en de consequenties voor de soorten worden gemeld in het hoofdstuk waar ook de resultaten van de beschermde soorten onder de Wet natuurbescherming worden gerapporteerd.

Vervolg

Natuurwaardenkaart

Na vaststelling van de Utrechtse soortenlijst wordt gewerkt aan de natuurwaardenkaart Utrecht. Deze kaart laat zien waar beschermde soorten voorkomen of kunnen voorkomen op basis van geschiktheid van het leefgebied. Hierbij gaat het zowel om bij wet beschermde soorten, als om soorten die beschermd zijn door middel van de Utrechtse soortenlijst. De natuurwaardenkaart wordt per wijk opgebouwd, waarbij per wijk de verschillende leefgebieden van de beschermde soorten worden weergegeven. Er wordt gestart met deelgebied Lunetten omdat voor dit gebied de komende tijd een omgevingsvisie in het kader van de Omgevingswet wordt opgesteld. De natuurwaardenkaart wordt te zijner tijd opgenomen in de Omgevingsvisie Utrecht.

De natuurwaardenkaart zal gebruikt worden om de Utrechtse soortenlijst te borgen in beheer (samen met de gedragscode) en ruimtelijke ontwikkeling. Daarnaast geeft de kaart voor iedere betrokkene of geïnteresseerde een duidelijk beeld van de (beschermde) natuur in Utrecht. Zo kunnen bewoners zien welke natuurwaarden er aanwezig zijn in hun wijk en kunnen ontwikkelaars nagaan met welke natuurwaarden zij bij hun plannen rekening dienen te houden.

De kaart wordt in 2018 opgesteld (Meerjaren Groen Programma 2018).

Evaluatie soortenlijst

Natuur is veranderlijk. De Utrechtse soortenlijst moet kunnen inspelen op deze dynamiek. Er komen in Utrecht veel meer plant- en diersoorten voor dan er op de Utrechtse soortenlijst staan. Als er indicaties zijn dat een soort die niet op de Utrechtse soortenlijst staat hard achteruit gaat, of als er een nieuwe soort ontdekt wordt die in Utrecht een duurzaam leefgebied kan opbouwen, kan deze soort aan de soortenlijst toegevoegd worden. In het Duurzaamheidsverslag zal jaarlijks gerapporteerd worden of er op basis van bovenstaande argumenten veranderingen in de Utrechtse soortenlijst worden voorgesteld.

Bijlage 1

Samenstelling Utrechtse soortenlijst

Tabel 2: In Utrecht voorkomende soorten die niet beschermd zijn onder de Wet natuurbescherming (Wnb) en voorheen wel onder de Flora- en faunawet (Ffw).

Leeswijzer: Groen gearceerd zijn de soorten die in de Utrechtse soortenlijst worden opgenomen. Een aantal van de voormalige beschermde soorten (blauw gearceerd) zijn niet aan de lijst met Utrechtse soorten toegevoegd omdat ze geen natuurlijk leefgebied hebben in de stad, of in de directe omgeving van de stad. Het gaat hierbij om plantensoorten die in de stad zijn uitgezaaid en weer verdwijnen na een of enkele jaren en om de wijngaardslak die is uitgezet in de botanische tuin in de binnenstad.

Soort	Nu beschermd (Wnb)?	Voorheen beschermd (Ffw)?	Opgenomen in Utrechtse soortenlijst?
Vissen			
bittervoorn	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
kleine modderkruiper	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
rivierdonderpad	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
Weekdieren			
wijngaardslak	Nee	ja, tabel 1 (licht beschermd)	Nee, uitgezette diersoort.
Planten			
aardaker	Nee	ja, tabel 1 (licht beschermd)	Ja
akkerklokje	Nee	ja, tabel 1 (licht beschermd)	Ja, nectarplant wilde bij
bijenorchis	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
brede wespenorchis	Nee	ja, tabel 1 (licht beschermd)	Ja
daslook	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Nee, aangeplant.
dotterbloem	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
gele helmblom	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
grasklokje	Nee	ja, tabel 1 (licht beschermd)	Ja, nectarplant wilde bij
grote kaardenbol	Nee	ja, tabel 1 (licht beschermd)	Ja
grote keverorchis	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
gulden sleutelbloem	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Nee, ingezaaid.
hondskruid	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
klein glaskruid	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
kruisbladgentiaan	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
maretak	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
moeraswespenorchis	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
prachtklokje	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja, nectarplant wilde bij
rapunzelklokje	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja, nectarplant wilde bij
rietorchis	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
ruig klokje	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja, nectarplant wilde bij
slanke sleutelbloem	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
steenanker	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Nee, ingezaaid.

steenbreekvaren	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
stengelloze sleutelbloem	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
stengelomvattend havikskruid	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
stijf hardgras	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Nee, borstelen ipv stomen houdt deze soort in stand.
tongvaren	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
veldsalie	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
vleeskleurige orchis	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
waterdrieblad	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
wilde kievitsbloem	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Nee, ingezaaid.
wilde marjolein	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
zomerklokje	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja
zwanenbloem	Nee	ja, tabel 1 (licht beschermd)	Ja
zwartsteel	Nee	ja, tabel 2 (gedragscode)	Ja

Afbeelding 5: Grote wederik

Tabel 3: Utrechtse soorten die niet beschermd zijn of waren, maar waarvoor Utrecht actief beleid voert of die bijzonder zijn op nationale schaal (n.a.v. MAGIE-overleg) of die hard achteruit gaan (n.a.v. MAGIE-overleg)

Soort	Nu beschermd (Wnb)?	Voorheen beschermd (Ffw)?	Opgenomen in Utrechtse soortenlijst?
Vogels			
blauwborst	Ja, maar nest niet jaarrond	Ja, maar nest niet jaarrond	Ja, (MAGIE)
kleine karekiet	Ja, maar nest niet jaarrond	Ja, maar nest niet jaarrond	Ja, (MAGIE)
merel	Ja, maar nest niet jaarrond	Ja, maar nest niet jaarrond	Ja, (MAGIE)
roerdomp	Ja, maar nest niet jaarrond	Ja, maar nest niet jaarrond	Ja, (MAGIE)
tjiftjaf	Ja, maar nest niet jaarrond	Ja, maar nest niet jaarrond	Ja, (MAGIE)
Wilde bijen			
gewone slobkousbij	nee	nee	Ja, eenkennige wilde bij
grote klokjesbij	nee	nee	Ja, eenkennige wilde bij
kattenstaartbij	nee	nee	Ja, eenkennige wilde bij
klokjesdikpootbij	nee	nee	Ja, eenkennige wilde bij
lathyrusbij	nee	nee	Ja, eenkennige wilde bij
resedamaskerbij	nee	nee	Ja, eenkennige wilde bij
Planten			
brede lathyrus	nee	nee	Ja, nectarplant wilde bij
grote kattenstaart	nee	nee	Ja, nectarplant wilde bij
grote wederik	nee	nee	Ja, nectarplant wilde bij
veldlathyrus	nee	nee	Ja, nectarplant wilde bij
wilde reseda	nee	nee	Ja, nectarplant wilde bij
wouw	nee	nee	Ja, nectarplant wilde bij
distelbremraap	nee	nee	Ja, (MAGIE)
fijn venushaar	nee	nee	Ja, (MAGIE)
winterheliotroop	nee	nee	Ja, (MAGIE)
zwartblauwe rapunzel	nee	nee	Ja, (MAGIE)
Paddenstoelen			
franjeamaniet	nee	nee	Ja, (MAGIE)
goudporieboleet	nee	nee	Ja, (MAGIE)
grauwe wasplaat	nee	nee	Ja, (MAGIE)
honinggordijnzwam	nee	nee	Ja, (MAGIE)
iepenbuisjeszwam	nee	nee	Ja, (MAGIE)
oranje oesterzwam	nee	nee	Ja, (MAGIE)
populierrussula	nee	nee	Ja, (MAGIE)
robijnboleet	nee	nee	Ja, (MAGIE)
ruige melkzwam	nee	nee	Ja, (MAGIE)
witte galgordijnzwam	nee	nee	Ja, (MAGIE)

Bijlage 2

Soorten die beschermd zijn onder de Wnb en voorkomen in Utrecht

Plant- of diersoort	Beschermd in de Wet natuurbescherming?
Vogels⁷	
steenuil	ja, jaarrond beschermd nest
gierzwaluw	ja, jaarrond beschermd nest
huismus	ja, jaarrond beschermd nest
roek	ja, jaarrond beschermd nest
grote gele kwikstaart	ja, jaarrond beschermd nest
kerkuil	ja, jaarrond beschermd nest
slechtvalk	ja, jaarrond beschermd nest
boomvalk	ja, jaarrond beschermd nest
buizerd	ja, jaarrond beschermd nest
havik	ja, jaarrond beschermd nest
ransuil	ja, jaarrond beschermd nest
sperwer	ja, jaarrond beschermd nest
blauwe reiger	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
boerenzwaluw	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
boomklever	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
boomkruiper	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
bosuil	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
ekster	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
groene specht	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
grote bonte specht	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
huiszwaluw	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
ijsvogel	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
koolmees	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
oeverzwaluw	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
pimpelmees	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
spreeuw	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
torenvalk	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
zwarte kraai	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
zwarte roodstaart	ja, beschermd nest tenzij voldoende alternatieven
Amfibieën	
heikikker	ja
kamsalamander	ja
rugstreeppad	ja
vroedmeesterpad	ja
bruine kikker	ja, maar provinciale vrijstelling

⁷ Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels zijn onder de Wnb beschermd, en in gebruik zijnde nesten zijn altijd beschermd tijdens het broedseizoen. Voor sommige vogelsoorten geldt echter dat het nest ook buiten het broedseizoen beschermd is. In deze lijst zijn alleen de Utrechtse vogelsoorten met ook buiten het broedseizoen beschermde nesten opgenomen.

gewone pad	ja, maar provinciale vrijstelling
kleine watersalamander	ja, maar provinciale vrijstelling
meerkikker	ja, maar provinciale vrijstelling
middelste groene kikker/bastaard kikker	ja, maar provinciale vrijstelling
poelkikker	ja
Reptielen	
muurhagedis	ja
ringslang	ja
Vissen	
grote modderkruiper	ja
Insecten	
gestreepte waterroofkever	ja
gevlekte witsnuitlibel	ja
groene glazenmaker	ja
rivierrombout	ja
Wekdieren	
platte schijfhoren	ja
Zoogdieren	
baardvleermuis	ja
franjestaat	ja
gewone dwergvleermuis	ja
gewone grootoorvleermuis	ja
kleine dwergvleermuis	ja
laatvlieger	ja
meervleermuis	ja
rosse vleermuis	ja
ruige dwergvleermuis	ja
tweekleurige vleermuis	ja
watervleermuis	ja
aardmuis	ja, maar provinciale vrijstelling
bever	ja
boomarter	ja
bosmuis	ja, maar provinciale vrijstelling
bunzing	ja, maar provinciale vrijstelling
das	ja
dwergmuis	ja, maar provinciale vrijstelling
dwergspitsmuis	ja, maar provinciale vrijstelling
eekhoorn	ja
egel	ja, maar provinciale vrijstelling
gewone bosspitsmuis	ja, maar provinciale vrijstelling
haas	ja, maar provinciale vrijstelling
hermelijn	ja, maar provinciale vrijstelling
huisspitsmuis	ja, maar provinciale vrijstelling
konijn	ja, maar provinciale vrijstelling
ree	ja, maar provinciale vrijstelling
rosse woelmuis	ja, maar provinciale vrijstelling
steenarter	ja
veldmuis	ja, maar provinciale vrijstelling
vos	ja, maar provinciale vrijstelling

waterspitsmuis	ja
wezel	ja, maar provinciale vrijstelling
woelrat	ja, maar provinciale vrijstelling
Planten	
akkerboterbloem	ja
blaasvaren	ja
dreps	ja
echte gamander	ja
groot spiegelklokje	ja
karthuiseranjier	ja
kleine wolfsmelk	ja
kluwenklokje	ja
muurbloem	ja
naakte lathyrus	ja
ruw parelzaad	ja
stijve wolfsmelk	ja
stofzaad	ja
wolfskers	ja